

Jordlod, uden at man fører Forhandlinger derom, og nu er det jo saaledes, at den, der skal sælge, vil gerne have at vide, naar han giver Haandslag, om Handelen er afsluttet, men her kan han jo undertiden komme til at vente i flere Maaneder, før han ved, om han har solgt eller ikke, og paa samme Maade skal ogsaa den, der har købt, vente i flere Maaneder, og det har sikkert været Anledning til, at mange have holdt sig tilbage. Saa er der endnu et tredie, der maaske er det væsentligste: jeg kan umulig tro andet, end at der maa være Steder, hvor Kommissionerne ere saare uheldig sammensatte. (Afbrydelse af *Bluhme*). Jeg hører, at det ærede Medlem for Esbjerg synes at give mig Medhold, jeg glæder mig derover, han har maaske gjort samme Erfaring. Men er det Tilfældet, bør denne Hindring fjernes, og saa mener jeg, vi have en Minister, der har baade Evne og Villie til at gøre det. Og bliver denne Hindring fjernet, er Vejen altsaa aaben for Landarbejderne.

Vi kunne f. Eks. se paa et enkelt Amt, nemlig Randers. Jeg har forgæves søgt i Statistiken for at se, om dette Amt indtager nogen Særstilling, om det skulde have et forførdelig overvældende Antal Landarbejdere i Forhold til den øvrige Befolkning, men der er intet, der viser det, og jeg er derfor kommen til det Resultat, at dersom man ser bort fra 3 Amtsraadskredse og holder sig til vore 18 Amter, vil Randers Amt staa som et fuldstændigt Normalamt. Om det kommer i den Flok, hvor der er flest Arbejdere, eller i den, hvor der er mindst, ved jeg ikke saa nøje, jeg tror, at det er omtrent i Midten, det er i hvert Fald ikke ret meget til Siden. Men lad os se, hvordan Forholdet ser ud i dette Amt, og hvorledes det vilde have set ud, hvis de andre Amter vare komne lige saa godt med som dette. Jeg maa atter gøre opmærksom paa, at jeg kun taler om de 18 Amter, ikke om de 21 Amtsraadskredse. Hvis de andre Amter vare komne lige saa godt med, vilde det være kommet til at se saaledes ud: I det første Aar vilde der have været udkrævet en Sum af $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. for at tilfredsstille de Landarbejdere, der søgte at faa Huse ved denne Lov. Jeg tror, ingen vil kunne paavise, at der har været nogen særlig Grund til, at man i dette Amt er kommen saa stærkt med, maaske med Undtagelse af dette, at Kommissionen har stillet sig mere velvilligt over for dem, der søgte om Laan. Men det er herigennem altsaa konstateret, at

dersom de andre Amter vare komne lige saa godt med som Randers Amt, vilde der allerede det første Aar have været alt for faa Penge til disse Landarbejdere. I det andet Aar vilde det være kommet til at se betydelig værre ud; for da vilde der have været udkrævet $3\frac{1}{4}$ Million, og det tredie Aar $6\frac{1}{4}$ Million for at tilfredsstille de Fordringer, der vilde være komne ind. Havde derfor alle Amter søgt paa samme Maade, som man har gjort i Randers Amt, var Forholdet blevet dette, at mere end de to Trediedele skulde have været bortviste og ikke vilde have kunnet faa noget. Hvad det fjerde Aar angaar, skal jeg indrømme, at jeg ikke har nogen samlet Opgørelse, det er ikke opgjort i Lovforslaget, men jeg ved, at Tallene have været i betydelig Stigen baade i Randers Amt og i andre Amter. I Randers Amt var der vist 120, der søgte i det 4de Aar, medens der kun var 107 i det tredie Aar. I det 4de Aar vilde kun hver fjerde have kunnet faa, og i det 5te Aar vilde det stille sig mindst lige saadan. Her have vi en Maalestok at maale efter, og man bør ikke maale efter de Genvordigheder og Besværligheder, som maaske have stillet sig i Vejen for Husmændene, saa at de som Følge deraf ikke have søgt. Nej, lad Vejen være aaben, lad saa mange Genvordigheder og Besværligheder blive ryddede af Vejen som muligt, saa skal det vise sig, at der bliver nok til at søge Husene; det har Randers Amt leveret Bevis for.

Det er ud fra denne Betragtning, jeg har ment, at det vilde være uforsvarligt at blive staaende ved et saa lille Beløb, som den højtærede Minister har foreslaaet, og derfor har jeg set mig nødsaget til at stille mit Ændringsforslag. Men nu kan der blive andre Ting, som ogsaa maa tages i Betragtning her, og som jeg indrømmer, vi ikke helt kunne overse, og det er Statskassens Tarv. Der kan for det første siges: Kan det forsvares, at Statskassen yder saa mange Penge, kan det ikke risikeres, at der bliver en temmelig stor Risiko derved? Naar nu en Del uvederhæftige og daarlige Folk faa saadanne Huse, og det saa gaar daarligt med Husene, og Statskassen overtager dem, hvad saa? Saa taber Statskassen en stor Sum. Maaske kan det paavises, at der har været en 2—3 af den Slags Tilfælde allerede, og det er jo muligt, at saadanne Tilfælde kunne indtræffe, men det maa da være Ministerens Opgave at faa Kommissionerne sammensatte af samvittighedsfulde Folk, der have et klart Blik over Stillingen. For-